

Väljaandja: Põllumajandusminister
Akti liik: määrus
Teksti liik: terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp: 01.06.2020
Redaktsiooni kehtivuse lõpp: Hetkel kehtiv
Avaldamismärge: RT I, 20.05.2020, 15

Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded¹

Vastu võetud 03.07.2006 nr 80
RTL 2006, 54, 982
jõustumine 15.07.2006

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
24.05.2007	RTL 2007, 45, 771	04.06.2007
06.08.2012	RT I, 10.08.2012, 2	01.11.2012
29.06.2015	RT I, 03.07.2015, 19	06.07.2015
27.12.2016	RT I, 29.12.2016, 41	01.01.2017
08.06.2017	RT I, 13.06.2017, 4	16.06.2017
20.03.2019	RT I, 26.03.2019, 1	01.04.2019
13.05.2020	RT I, 20.05.2020, 3	01.06.2020

Määrus kehtestatakse taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 64 lõike 5 ja § 65 lõike 5 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse paljundusmaterjali mikropaljundamise ja mikropaljundamiseks kasutatava laboratooriumi ning paljundusmaterjali mikropaljundamisega tegeleva tarnija enesekontrollisüsteemi nõuded.

[RT I, 26.03.2019, 1 - jõust. 01.04.2019]

§ 2. Paljundusmaterjali mikropaljundamise nõuded

(1) Paljundusmaterjali mikropaljundamine (edaspidi *mikropaljundamine*) on paljundusmaterjali ja seemnekartuli taimede (edaspidi *kartulitaimed*) tootmine koekultuurmeetodil kiiresti suure hulga paljundusmaterjali ja kartulitaimede saamiseks.

[RT I, 26.03.2019, 1 - jõust. 01.04.2019]

(2) Koekultuurmeetodil tootmine on lähtepaljundusmaterjali (edaspidi *lähtematerjal*) saamiseks kasutatavast taimest (edaspidi *emataim*) eraldatud organite, koelõikude, rakkude või rakuosade kasvatamine katseklaasis steriilsetel söötmetel.

[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

(2¹) Emataimeks on § 4 lõikes 3 sätestatud nõuete kohane taim, millest võetakse lähtematerjali uute taimede paljundamiseks ja mis on vastavalt tähistatud.

[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

(3) Mikrotaimed on paljundusmaterjal ja kartulitaimed, mis on toodetud ja mida kasvatatakse ning säilitatakse koekultuurmeetodil.

(4) Mikropaljundatud paljundusmaterjal ja kartulitaimed on mikrotaimed, ning mis on katseklaasist välja istutatud ja kohandatud väliskeskkonna tingimustega.

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

§ 3. Paljundusmaterjali mikropaljundamisega tegeleva tarnija enesekontrollisüsteemi nõuded

[RT I, 26.03.2019, 1 - jõust. 01.04.2019]

(1) Mikropaljundamise nõuetekohasuse tagamiseks määrab paljundusmaterjali tarnija kindlaks mikropaljundamise olulised kriitilised punktid ja nendes rakendatavad meetmed, dokumenteerib need ja tagab nende meetmete rakendamise (edaspidi *enesekontrollisüsteem*).

[RT I, 26.03.2019, 1 - jõust. 01.04.2019]

(2) Paljundusmaterjali mikropaljundamisega tegelev tarnija koostab enesekontrolliplaani, milles kirjeldab enesekontrolli tagamiseks järgmisi mikropaljundamise olulisi kriitilisi punkte ja nendes rakendatavaid meetmeid:

[RT I, 26.03.2019, 1 - jõust. 01.04.2019]

1) mikropaljundamise lähtematerjali vastuvõtmine ja kvaliteedi kindlakstegemine ning lähtematerjali ladustamine ja säilitamine;
[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

2) söötmete valmistamine ja säilitamine;

3) mikropaljundamise lähtematerjali ja mikrotaimede paljundamine koekultuurmeetodil (lõikamine, kasvatamine, säilitamine, proovide võtmine, saastunud materjali eemaldamine);

4) lähtematerjali ja mikrotaimede partiide eristatavuse ja erinevate partiide kindlakstegemise tagamine mikropaljundamise, pakendamise ja veo ajal;

5) taimekahjustajate leviku ärahoidmiseks ettevaatusabinõude järgimine;

6) mikrotaimede ja mikropaljundatud paljundusmaterjali pakendamine ja vedu;

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

7) ettevõtte tegevuse korraldamine;

8) kriitiliste punktide jälgimine ja hindamine.

[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

(2¹) Määruse tähenduses on paljundus- ja istutusmaterjali taimekahjustaja:

1) dekoratiivkultuuri puhul direktiivi (EMÜ) 93/49 lisas nimetatud kvaliteeti vähendav taimekahjustaja;

2) kartulitaimede puhul kartuli-keerdlehisuse viirus, kartuli A-, M-, S-, X- ja Y-viirus, varrepõletikku põhjustav bakter *Dickeya* Samson et al. spp., *Pectobacterium* spp. Waldee emend. Hauben et al. spp. ja *Candidatus* Liberibacter *solanacearum*, *Candidatus* Phytoplasma *solani* ning kartuli värtnaviroid;

3) köögiviljakultuuri puhul direktiivi (EMÜ) 93/61 lisas nimetatud kvaliteeti vähendav taimekahjustaja;

4) puuvilja- ja marjakultuuri puhul Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) 2014/98 I ja II lisas nimetatud kvaliteeti vähendav taimekahjustaja;

5) rakendusmääruse (EL) 2019/2072, millega kehtestatakse ühetaolised tingimused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 rakendamiseks seoses taimekahjustajatevastaste kaitsemeetmetega ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 690/2008 ja muudetakse komisjoni rakendusmäärust (EL) 2018/2019 (ELT L 319, 10.12.2019, lk 1–279), II lisas nimetatud ohtlik taimekahjustaja.

[RT I, 20.05.2020, 3 - jõust. 01.06.2020]

(3) Ettevõttes määratakse enesekontrollisüsteemi rakendamise ja täitmise eest vastutav töötaja.

(4) Tarnija säilitab enesekontrolliplaani ja selle alusel dokumenteeritud andmeid taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 77 lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul.

[RT I, 29.12.2016, 41 - jõust. 01.01.2017]

§ 4. Mikropaljundamise lähtematerjali nõuded

(1) Mikropaljundamise lähtematerjalina kasutatakse taime, taimeosa või mikrotaime. Mikrotaim, mida lähtematerjalina kasutatakse, on toodetud taimeliigi mikropaljundamise tegevusluba omava isiku nõuetekohases laboratooriumis või teise riigi pädeva asutuse järelevalve all olevas laboratooriumis.

(2) Lähtematerjali hoitakse suletud ruumis või steriilsetes tingimustes kuni mikropaljundamiseni. Lähtematerjali käsitledes välistatakse selle kokkupuutumine muu paljundusmaterjali ja toodetud mikrotaimedega, kuni on kindlaks tehtud, et lähtematerjal on vaba taimekahjustajatest.

(3) Tarnija teeb kindlaks, et lähtematerjal on vaba taimekahjustajatest.

[RT I, 29.12.2016, 41 - jõust. 01.01.2017]

(4) Lähtematerjali hulgas taimekahjustajaga saastunud või saastumiskahtlase taime avastamise korral see taim kõrvaldatakse ja hävitatakse või võimaluse korral vabastatakse taimekahjustajast termotöötamise teel või meristeemkultuuri abil. Pärast lähtematerjali vabastamist taimekahjustajast tuleb lähtematerjali selle taimekahjustaja esinemise suhtes uuesti hinnata.

[RT I, 29.12.2016, 41 - jõust. 01.01.2017]

§ 5. Mikropaljundamise lähtematerjali ja mikrotaimede käsitlemine

(1) Lähtematerjali paljundatakse koekultuurmeetodil selleks ette nähtud laboratooriumis steriilsetes tingimustes.

(2) Ruumis, kus mikrotaimi kasvatatakse ja säilitatakse, võib hoida üksnes mikrotaimi.

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

§ 6. Mikrotaimede kohandamine väliskeskkonna tingimustega

(1) Mikrotaimed istutatakse koekultuurist välja ja kohandatakse väliskeskkonna tingimustega avamaal, kasvuhoones või ruumis, kus on selleks sobivad tingimused.

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

(2) Sertifitseeritava mikropaljundatud paljundusmaterjali ja kartulitaimede tootmiseks ette nähtud mikrotaimed kohandatakse väliskeskkonna tingimustega üksnes kasvuhoones või ruumis, kus on välistatud taimekahjustajate, eriti lehetäide ligipääs ja kus ei kasvatata teise taimeliiki kuuluvaid taimi ega sama liigi paljundusmaterjali, mis ei ole toodetud koekultuurmeetodil.

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

(3) Sertifitseeritava mikropaljundatud paljundusmaterjali ja kartulitaimede tootmiseks ette nähtud mikrotaimede kohandamisel väliskeskkonna tingimustega:

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

1) kasutatakse uut ja taimekahjustajavaba kasvusubstraati, mis ei ole otseses kokkupuutes maapinnaga;

1¹ kasutatakse kasvusubstraati, mis on vaba Euroopa Komisjoni rakendusdirektiivi (EL) nr 2014/98 III lisas asjaomase taimeperekonna või taimeliigi kohta loetletud taimekahjustajatest, mis on peremeesorganismiks kõnealust taimeperekonda või taimeliiki kahjustavate viiruste;

[RT I, 29.12.2016, 41 - jõust. 01.01.2017]

2) puhastatakse ja desinfitseeritakse taimelavad ja korduvkasutatavad potid pärast iga tootmisperioodi;

3) kasutatakse ruumis taimekahjustaja esinemise avastamiseks putukapüüniseid.

[RT I, 29.12.2016, 41 - jõust. 01.01.2017]

(4) Ühe kartuliklooni mikropaljundamisel saadud kartulitaimedest hinnatakse 0,5 protsenti taimi kartuli-keerdlehisuse ning kartuli X-, S-, M-, A- ja Y-viiruse suhtes. Viirusega saastunud taime avastamise korral see taim kõrvaldatakse ja hävitatakse.

[RT I, 13.06.2017, 4 - jõust. 16.06.2017]

§ 7. Mikropaljundatud paljundusmaterjali ja kartulitaimede sordiehtsuse nõuded

(1) Mikropaljundatud paljundusmaterjal ja kartulitaimed peavad vastama taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 65 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Sertifitseeritava mikropaljundatud paljundusmaterjali ja kartulitaimede tootmiseks ette nähtud mikrotaimede sordiehtsuse hindamiseks istutab tarnija, kes need mikrotaimed tootis, iga toodetava aiakultuuri sordi ja kartuliklooni kohta avamaale

kakskümmend mikropaljundatud taime.
[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

(2) Kasvuperioodil hindab tarnija avamaale istutatud taimede sordiehtsust.
[RT I, 03.07.2015, 19 - jõust. 06.07.2015]

§ 8. Mikropaljundamiseks kasutatava laboratooriumi nõuded

Mikropaljundamiseks kasutatavas laboratooriumis peab olema:

1) steriilsete tingimustega ning vajalike seadmete ja töövahenditega varustatud ruum mikropaljundamise lähtematerjali paljundamiseks;

[RTL 2007, 45, 771 - jõust. 04.06.2007]

2) reguleeritava temperatuuriga ning valgusriiulitega varustatud ruum mikrotaimede kasvatamiseks ja säilitamiseks.

¹ nõukogu direktiiv 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta (EÜT L 193, 20.07.2002, lk 60–73), muudetud direktiividega 2003/61/EÜ (EÜT L 165, 03.07.2003, lk 23–28), 2013/63/EL (ELT L 341, 18.12.2013, lk 52–55) ja 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77);
nõukogu direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta (ELT L 267, 08.10.2008, lk 8–22);
komisjoni direktiiv 93/49/EMÜ, milles sätestatakse nende tingimuste loetelu, millele peavad nõukogu direktiivi 91/682/EMÜ kohaselt vastama dekoratiivtaimede paljundusmaterjal ja dekoratiivtaimed (EÜT L 250, 07.10.1993, lk 9–18), muudetud direktiividega 1999/67/EÜ (EÜT L 164, 30.06.1999, lk 78), 2018/484/EL (ELT L 81, 23.03.2018, lk 10–12) ja 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77);
komisjoni direktiiv 93/61/EMÜ, milles sätestatakse loetelu tingimuste kohta, millele peab nõukogu direktiivi 92/33/EMÜ kohaselt vastama kõõgiviljade paljundus- ja istutusmaterjal, v.a seeme (ELT L 250, 07.10.1993, lk 101–110), muudetud direktiiviga 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77);
komisjoni rakendusdirektiiv 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid (ELT L 38, 07.02.2014, lk 39–41), muudetud direktiiviga 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77);
komisjoni rakendusdirektiiv 2014/98/EL, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/90/EÜ seoses selle I lisas osutatud viljapuude perekondade ja liikide suhtes kehtivate erinõuetega, tarnijate suhtes kehtivate erinõuetega ning ametlikku inspekteerimist käsitlevate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 298, 16.10.2014, lk 22–61), muudetud direktiiviga 2020/177/EL (ELT L 41, 13.02.2020, lk 1–77).
[RT I, 20.05.2020, 3 - jõust. 01.06.2020]